

#запідтримкиУКФ

П'єсу створено в рамках II Лабораторії НСТДУ

День стійкості

фантастично-соціальна драма-мюзикл

(друга редакція)

автор - Павло Юров

1986 рік. Вугільна шахта, штрек (тунель). У лаві (очисній виробці, в якій видобувається вугілля) гримить вугільний комбайн. Шумить конвеєр, який передає вугілля. Шахтарі заходять у лаву сухі й виходять мокрі від поту і води, яка там. Всі кричать, нікого не чути. Олексій, 29 років, гірничий майстер проходки, звітує майстру видобутку.

Майстер Швидше, блядь!
Шахтар (заходить у лаву) Хуярим!
Олексій Обережно, блядь!
Майстер Шо, на хуй?!
Олексій Газ, блядь, на хуй!
Майстер Де, блядь?!
Шахтар (проходячи повз) Їбать краса, мужики!
Олексій Порода, блядь, порожнеча хуйова!
Майстер Ти кріпив, на хуй!
Олексій Кріпив, блядь! Порожнеча хуйова! Норматив, на хуй!
Майстер До пізди, блядь!
Олексій Я сказав, на хуй! Твоя, блядь, відповідальність!
Майстер Шо, блядь?!
Шахтар (проходячи повз) Мужики, тече охуєнно!
Олексій Від-по-ві-даль-ність, на хуй!
Майстер Вугіллячко, блядь! Золото, йобана! План! Премія!
Олексій Я пішов!
Майстер Давай! Переможемо, блядь!

На виході зі штреку Олексій зустрічає товариша, майстра проходки наступної зміни.

Олексій Обережно, Руся! Там газ може бути.
Руслан Олька светра зв'язала. На мені зараз. Говорить, вдягнеш, покажеш шахті, що в тебе дружина є, дитина, і шахта тебе чіпати не буде. Вигадає ж фігну. (сміється)
Олексій Давай я за тебе піду.
Руслан Льоха, ти чого? Все нормально. Не перший раз.
Олексій Та блядь, жадібний Гавриленко дуже.
Руслан Це він машину хоче, з чорного ринку. (сміється) Обломиться гандон. Добре, Льоха, давай! Робота стоїть. (обіймаються)

Руслан заходить в тунель. Олексій дивиться йому в слід, розвертається йде далі. Раптом стається вибух. Олексій кидається до штреку.

Олексій Руслан! Руся! Руслан!

1989 рік. Весна. Полуднева спека. Червоний ІКАРУС їде в донбаському степу. Їде пів хвилини. Повз пропливають терикони та шахтні споруди. Їде хвилину. Пригальмовує й об'їжджає глибокі діри в асфальті. Їде ще хвилину. В автобусі серед пасажирів сидять Олексій, 32 роки, Людмила, 37 років, син Людмили Василь, 8 років. Дивляться в різні боки, кожен думає про своє.

Василь Тату Олексій, тату, а можна мені до водія сходити?
Олексій Ще годину лишилось, потерпи, будь ласка.
Людмила Добре. Будь обережним. (Олексію) Дарма ми поїхали.
Олексій Люда, я знаю, що я роблю, повір мені. Нове місце - нове життя.

Людмила обіймає і цілує Олексія. Василь щось говорить біля водія, той різко гальмує і Василь б'ється зубами об приладову панель. Від болю йому навертаються на очі сльози. Хитаючись, швидко йде до батьків.

Олексій Василь, ну, чого ти, ну, не плач, дай подивлюсь. Все ціле, все на місці, все як має бути. (посміхається до нього) Скільки териконів нарахував?
Василь Нуль.
Олексій От і неправда.
Василь Я не навмисно.
Людмила НічОго. Тут проїхати неможливо ж.
Олексій Тут як мінімум було 30 териконів. Давай так, за кожен терикон тобі буде морозиво.
Василь Давай!

Василь сідає біля вікна.

Василь Один терикон, два терикони, три терикони, чотири терикони, п'ять териконів, шість териконів...

Майже порожня кімната двокімнатної квартири в Краснодарі. Олексій грає з Василем у карти, Людмила шиє.

Олексій (роздає карти) Козир хреста. Є шістка чи сімка?
Василь В мене, в мене (показує карту)
Олексій Добре, ходи.
Людмила Як на роботі, Льоша?
Олексій Все добре. Відпускають мене на навчання. Інженерів не вистачає, то вони задоволені, що нікого зовні не треба буде запрошувати. Начальник зміни дурний тільки. Все план перевиконати хоче.
Людмила А мені снилося сьогодні, снилося, що ти в степу стоїш, і як ніби зграя птахів на тебе летить. Низько над землею. Чорні такі птахи. Великі. І прямо на тебе. Ти відбиваєшся. А вони летять і летять.
Олексій (сміється) Ну, не знаю. Не впізнаю.
Людмила Ну, як же, це ж план. Норми весь час підвищуються. Сьогодні рекорд, завтра норма. А зарплата та сама.
Олексій Не переживай, Люд
Людмила Доведеться тобі мене потерпіти. Я довго до нового звикаю. Ще понудьгую трохи і звикну. Добре?
Олексій Аякже.

Шахта. Олексій разом з підлеглими споруджує ізоляційну перемичку. Виходить група рятувальників, що виводять людей, які були в місці виробки, де нещодавно зайнялась пожежа.

Олексій розглядає і рахує шахтарів, які знімають маски саморятівників, відхаркуються та відкашлюються.

Олексій (кричить до рятівника) Ви всіх вивели, блядь?
Рятівник Та яка, на хуй, різниця!
Олексій Ти шо, охуїв?!
Рятівник Та вивели, блядь, кого змогли!
Олексій (до горного майстра) Твої всі тут?!
Майстер Всі!
Олексій (до робітників) Закривай перемичку, блядь! Ізолюємо штрек, на хуй! Відрізаємо повітря!

Душова. Шахтарі миються. Передають одне мило з рук в руки.

Іван Йобана мать!
Олексій Не починай, Ваня.
Іван Йобана мать, йо-ба-на мать.
Олексій Ти чого?
Іван Скільки можна це терпіти, блядь? Батько собі дім побудував, машину купив, у 30 років. А я собі, блядь, мило особисте не можу дістати.
Олексій Ніхто не може. Не твоя провина.
Іван От і моя, блядь. От аварія ця йобана трапилась. От я загинути міг, на хуй. Міг? Міг. Легко. Пиздець і все. І що, блядь? І хто мене ховати буде, на хуй? Як, блядь, мене ховати будуть? Як моя дружина буде жити потім? Як вона буде дітей виховувати?
Олексій Не пизди дурню!
Іван Дурня, блядь! Ти подумай, Льоха! М'ясо, блядь, порошок пральний, мило! Йобані цигарки! По йобаним талонам!
Олексій Дітей ми підтримаємо.
Іван Льоха, ну кому ти торочиш, га? Що підтримаємо? Як, блядь, підтримаємо?
Олексій (відвертається) Коротше.

Заходить Микола, роздягається, стає під душ.

Микола Чого ти бузиш правда, Ваня? Ти якщо такой активний, ти давай на страйк виходь.
Іван Який ще страйк?
Микола Кузбас вийшов на страйк. Купа пунктів там. Від заборони партії до самостійності кожної шахти.
Іван Що це за хуйня така?
Микола Макіївка вже підтримує.
Олексій Макіївка підтримує?
Микола Окрім партії, всі інші пункти.
Іван Це хуйня якась.
Олексій Ні, я в такі ігри не граю.
Микола Льоха, ти порядний і відповідальний. Тебе б підтримали.
Олексій Ні-ні-ні. Ти знаєш, Коля. У мене батько шахтар, дід шахтар. Усіх усе влаштовувало. І мене влаштовує.

Іван Та досить вже про хуйню.
Микола Не вірю.
Олексій Це тимчасові труднощі. Перестройка закінчиться і тоді все знову стане добре.
Іван Ви ще про хуйню говорите, мужики?
Микола Не закінчиться, Льоха, перестройка. Чим вона закінчиться? Коли?
Іван Мужики, хуйня це все.
Олексій Не, Коля, я пас.

На сцені танцюють і співають шахтарі й Олексій.

Шахтеры Вугілля завжди під землею
Вугілля без домішок рію
Вугілля, нам стане з тобою
Роботи на роки вперед

Мастер Вугілля мене робить чистим
Вугілля мене робить вищим
Вугілля, мене всюди прагне
Робота майбутніх часів

Іван На мило і на сигарети
Не буде більше дієти
Дружині дарунки, букети
Дитині курорти, цукерки

Олексій Все просто як на долоні
Живу у природи в полоні
Ніколи ніхто не зачепить
Весь степ на відкритій долоні

Шахтар з плакату

Шахтар, обережно, конвейер
Шахтар, не пали у забої
Шахтар, про товариша згадує
Шахтар, перевіряє об'єкт

Олексій і Людмила в ліжку, кохаються тихо, щоб не розбудити Васю у сусідній кімнаті. Олексій згори, дуже пристрасний, Людмила час від часу скрикує, він затуляє їй рот рукою.

Олексій Тихо. Люда. Тихо. Люда. Тихо. Люда. Тихо. Тихо. Тихо. Тихо.
Людмила (мичить) Льоша, Льоша, Льоша, Льоша, Льоша, Льоша.
Олексій (відпускає руку) Тихо, да?
Людмила (киває) Тихо, Льоша. Тихо. А. Тихо. А. Тихо. А-а-а. А-а-а.
Олексій (знову затуляє рота) Тихо. Тихо. Тихо.
Людмила (киває) Льоша, тихо.

Олексій лягає на Людмилу, вона дихає йому у вухо.

Людмила Такий весь... Просто не спинити.
Олексій Ти Люда ... багато говориш (посміхається)

Людмила (сміється) Дуже багато говорю, так, сьогодні сусідку зустріла, то вона мені п'ять разів до побачення казала. (міцно його обіймає) Я дуже рада, що ти живий.
Олексій Звичайно, живий. Як я мертвий поїду з родиною за місто в неділю..?

Він задумується, підходить до шафи, відкриває, дістає стопку фотографій, сідає за стіл, вмикає лампу, згори фото з Русланом, дивиться на нього.

2

Актова зала шахтної адміністрації. Олексій разом з Рятівником, Майстром та іншими шахтарями приймають привітання від директора шахти та парторга за подолання пожежі.

Парторг Керівництво шахти разом з нашою партією висловлює вам велику подяку за честь та мужність проявлені під час ліквідації аварії на нашому підприємстві. Товариш! Ви являєте собою той самий суспільний і соціалістичний ідеал Жовтневої революції, до якого ми всі прагнемо повернутись. Ваші обличчя, які займають своє значне місце на дошці пошани нашої шахти, є людськими обличчями соціалізму, і тепер, дивлячись на них, ми всі зможемо брати приклад і слідувати за вами назад до ленінських норм, до демократизації всіх сторін життя суспільства і до позбавлення від деформацій, на які грішили деякі з попередніх керівників партії. І за тим, щоб це не повторилось ми будемо пильно стежити! Партія докладе максимум зусиль!

Директор Усім, хто брав участь у ліквідації, будуть нараховані премії, а також оплачувані відпустки на 10 днів.

Секретарка директора підносить шахтарям квіти. Директор і парторг тиснуть руки шахтарям. Усі вишиковуються для спільної фотографії. Спрацьовує спалах. Олексій мружиться.

Олексій розплющує очі. Навколо стоять 10 чоловік, одягнені урочисто, але старомодно, із старомодними зачісками.

Олексій (озирається) Е, що це таке? Ви хто?

Чоловіки сміються.

Товстий Герою засліпило очі!

Олексій Ви хто, мужики? Чого смієтесь?

Парторг 2 На героя доведеться ще трохи поробити.

Олексій Про що ви говорите? Чого вбралися дивно?

Товстий Льоша, ти ж не п'єш, ти чого? Втомився?

Олексій Звідки ти знаєш як мене звуть? Ти хто?

Парторг 2 Може, тобі зле, Олексій, давай тебе товариші додому проводять?

Олексій Що відбувається? Припиніть цей маскарад! Звідки ви взялися?

Парторг 2 Галина, можете медсестру покликати? Хвилюється, така подія.

Секретарка йде з зали.

Олексій Це моя шахта? Центральна?
Директор 2 Твоя, твоя, сподіваюсь, що і наша теж.
Олексій Ви теж тут працюєте? Я вас ніколи не бачив. Ви хто?

Два-три чоловіка тихо сміються.

Директор 2 Твій гумор, Олексій Іванович, мені не подобається.
Олексій Мені не смішно. Ви хто?
Парторг 2 Льоша, ти легше з директором, Іван Андрійович, терплячий мужик, але у всього є своя межа.
Олексій Директор? А Микола Іванович де?

Директор 2 і Парторг 2 переглядаються.

Директор 2 Який Микола Іванович?
Олексій (*кричить*) Боль-ша-ков! Микола Іванович Боль-ша-ков! Що ви з ним зробили?! Куди поділи? 35-го року народження. Заслужений шахтар. Двічі одружений. Керує 6 років.

Шахтарі з нерозумінням переглядаються.

Директор 2 Олексій, я знаю тільки Большакова - начальника зміни. Працює добре, але мало.

Повертається секретарка, знизує плечима.

Парторг 2 Галя, викликай швидку. Тут щось серйозне.
Олексій Ні, не треба швидку! Все в порядку! Все в порядку. Все нормально. Все нормально. Це моя шахта. Так? Моя? Мене звать Олексій. Правильно?
Товстий Правильно.
Олексій Ми тут що? Святкуємо, так? Добре. Святкуємо. Все добре. Я... Вибачте. Я щось перехвилювався.
Директор 2 Давайте закінчувати вже тут, дійсно. Отже, ще раз вітаю всіх із пуском нового комбайну. До перевиконання плану ми готові! Щоб ані перед партією, ані перед новим генеральним секретарем Леонідом Іллічем соромно не було.
Олексій Хто? Брежнев? Він же ж помер.

Директор з парторгом нервово переглядаються.

Парторг 2 Ти знову?
Олексій Через нервово-психічну слабкість. Всі розгублені були.
Директор 2 Олексій, це в тебе нервово-психічна слабкість. (*пауза*) Ще одне слово, і я вимушений буду відреагувати.
Парторг 2 Партія теж.
Директор 2 Та що з тобою?! (*пауза*) Візьмеш завтра лікарняний. (*пауза*) Всім оголошується подяка.

Всі розходяться. Олексій стоїть на місці. Шахтарі дивляться на нього з занепокоєнням.. Товстий чоловік відганяє їх і підходить до Олексія.

Товстий Льоша, ти як?
Олексій Друже, пробач. Я не звідси. Я не розумію, як я тут опинився.
Товстий Ну, ти зі Сталіно, я знаю.
Олексій Звідки?
Товстий Пішли до виходу, Ірина напевно тебе вже чекає.
Олексій Хто?
Товстий Льоша, припиняй вже ці жарти, чесне слово! Що за муха тебе вкусила?! Якщо б не твої технічні здібності, я не знаю, особиста позиція, ніхто б цього терпіти не став. Ти, давай, тримай себе в руках!

Олексій йде до виходу, озирається, бачить над сценою транспарант - "Виконаємо завдання XXIII з'їзду Партії достроково у 1969-ому році!"

Олексій (видихає) Їбать. Як це?

Квартира. За столом сидить Олексій і роздивляється в люстерко своє обличчя. Ірина, 18 років, прибирає зі столу посуд після вечері.

Ірина Братику, ти якщо втомився, то можеш відпочивати. Ти просто скажи мені, що
Олексій Я у розпачі.

Ірина підходить і обіймає його.

Олексій Іра, я мабуть зараз повожусь не так, як звичайно.
Ірина Я бачу
Олексій У мене... Як би це сказати... У мене просто... Я по-іншому сприймаю те, що тут відбувається.
Ірина Ти завжди все спириймаєш по-іншому, це не новина.
Олексій Що ти думаєш про Брежньова?
Ірина Я взагалі про нього не думаю. Живе собі. Нагороди отримує. Своїх однокурсників працевлаштовує.
Олексій А ми про це говоримо відкрито?
Ірина Льоша, ми про все говоримо відкрито. Чого ти? Ти ж мені казав, що не можна весь час боятися. Що має бути... як це... внутрішній дозвіл на свободу.
Олексій Я з 89-го року.
Ірина Льоша, годі блазнювати.
Олексій (пауза) Можеш мені фотоальбом наш принести?
Ірина Наш фотоальбом?
Олексій Ну, де мої і твої фотографії де
Ірина А, твій флотський і папку?
Олексій Так.

Олексій на дивані роздивляється фотографії. Ірина зазирає у двері.

Олексій Головне, не зіпсувати життя чоловіку. Якщо я в його тілі, я маю подбати не тільки про тіло.

Шахтна адміністрація. Подвір'я. Директор і Олексій.

Директор 2 Значить, треба придумати, як нам запустити туди вугільний комбайн, не зважаючи на загазованість.

Олексій Товаришу директор, я ніколи такого не робив, але я вам скажу, що ми ніяк не можемо його туди запустити, це елементарні правила безпеки.

Директор 2 Це величезний пласт, і він нам потрібен.

Олексій З цього боку до нього немає доступу.

Директор 2 У мене підписано перевиконання плану до свят. Інакше всім буде погано.

Олексій Я не знаю, навіщо Ви його підписували.

Директор 2 Олексій Іванович, по-моєму, ти погано розумієш.

Олексій Я дуже добре розумію.

Директор 2 З тобою важко працювати.

Фотосалон на центральній вулиці. Фотограф у костюмі, невеликого зросту, складає гіркою коробки з фотоплівкою. Олексій сидить на стільці.

Фотограф Вам на паспорт?

Олексій Ні. На мене воно, здається нещодавно подіяло. Дуже сильно. Я хочу перевірити, що це було.

Фотограф Зрозуміло. У повен зріст. Підборіддя вище. Не мружитись.

Фотограф робить знімок. Спалах. Олексій мружиться.

Фотограф Ви примружились. Давайте ще раз.

Фотографує. Спалах. Олексій мружиться.

Фотограф Ви будете мружитись?? Будете мружитись, плівку витратити не буду..

Олексій Я заплачу. Ось.

Протягує гроші. Фотограф бере, фотографує. Спалах. Олексій мружиться.

Олексій Не виходить. Не виходить, блядь. Не виходить!

Фотограф І не вийде, якщо будете мружитись..

Олексій Ммм... Чи буває таке... ммм... Чи фотографія... Чи може фотографія впливати на людину?

Фотограф Якщо вам не сподобається, як Ви будете виглядати, я за це відповідальності не несу. Це питання до природи.

Олексій Я не про це. Фізично. Чи хімічно. Є вплив?

Фотограф Ммм... Я окремо це не вивчав. Я знаю, що світло існує в фотонах.

Олексій І?

Фотограф І все. Світло потрапляє на плівку. Плівка обробляється хімічною речовиною. Зображення фіксується на плівці у негативі. Негатив проєктується на спеціальний

папір. Він обробляється хімічною речовиною, і на ньому проступає зображення у позитиві. І вуаля. (показує на фотографії)

Олексій Це нічого не пояснює..
Фотограф За що купив, за те і продаю.. Зараз у мене школярі будуть. Якщо все ж таки захочете сфотографуватися, зайдіть через годину.

Взалюється натовп дітей, які штурхаються, гомонять і кричать. Вчителька намагається їх приборкати. Олексій відходить в бік.

Вчителька А, ну, вишикувались, швидко! По парах! Ліда, де твоя пара?

Ліда Я з цим соплюком не хочу разом бути.

Вчителька Тебе ніхто не питає. Станьте, візьміться за руки.

Ліда У нього руки в соплях!

Відходить в бік.

Вчителька Макар, ти що, свиня?

Макар ображено зиркає на Ліду.

Вчителька Зараз кожен, по черзі, заходить і фотографується. Всі інші, мовчки, стоять і чекають своїх товаришів. Все зрозуміло?

Діти Та-а-а-ак!

Вчителька Якщо я почую крики чи ще щось, залишетесь боз полдніка. Все зрозуміло?

Діти Та-а-ак!

Вчителька змучено переводить погляд на Олексія, викликаючи співчуття. Олексій роздивляється дітей.

Шахтна адміністрація. Олексій у кабінеті парторга. На стіні висять портрети Брежньєва, Хрущова, Леніна, Маркса.

Парторг 2 Я що хотів обговорити з тобою, Олексій. Твоя оця "Ініціативна група за збереження трудових прав", це ти сам придумав?

Олексій Яка група..?

Парторг 2 (подає йому папірець) П'ятнадцять шахт у вас у списку. Це ти ініціатор, я правильно розумію?

Олексій Не можу сказати..

Парторг 2 (пауза) І чого ти добиваєшся?

Олексій Мене все влаштовує

Парторг 2 Ти гратися зі мною будеш? Ви хочете більшу зарплату?

Олексій Не знаю.

Парторг 2 У вас є політичні вимоги?

Олексій Мені невідомо..

Парторг 2 Дивись, мені дзвонили з обласного комітету партії, ми мали розмову, партія може сприяти тому, щоб ваша група долучилась до діяльності профспілки.

Олексій Ну, я не знаю. А це обов'язково?

Парторг 2 Познайомитесь, дізнаєшся детальніше.
Олексій Я не можу відповідати за інших.
Парторг 2 *(посміхається)* Слухай, те, що директора Денисова відправили на пенсію за твоєї участі, що там порушені трудові договори були, це співпадіння, ти ж розумієш?
Олексій Це ви про що?
Парторг 2 Я розумію ти секретар комітету комсомола шахти, кандидат у партію, у тебе є друзі в міському комітеті партії, у прокуратурі, ціла дивізія вже, але ж ця удача, вона не вічна, розумієш? Без схвалення вищої ланки партії ти нуль.
Олексій От якраз удачі я й не відчуваю..
Парторг 2 От і добре.

Парторг і Олексій співають і танцюють зі стільцями в кабінеті.

Парторг 2 Дарма я на нього тисну
Він хоче робочого щастя
Він прагне свободи в спільноті
Не буду йому заважати
Олексій Я бачу як чиниться кривда
Навіть в минулому часі
Я хочу це все припинити
Знайду як я тут опинився
Директор 2 Дарма я на нього тисну
Він хоче безпеки на шахті
Він хоче, щоб всі були живі
Звільнюсь, аби не заважати
Олексій Я бачу, що треба робити
Я бачу вони небезпечні
Я бачу як уряд руйнує
Знайду як я тут опинився

3

1-е травня. День солідарності трудящих. Темні хмари сунуть небом. На подвір'ї будівлі шахтної адміністрації збираються робітники, вдягнуті у костюми, підходить Олексій. Парторг роздає транспаранти.

Парторг 2 Ще раз повторюю. Ми виходимо з автобусу, шикуюмось у колону, приєднуємось до загальної колони і йдемо пішки від стадіону до міської ради. На центральну площу. Там слухаємо промову і привітання з Днем праці від голови міського комітету партії товариша Лобанова та голови міського виконавчого комітету ради депутатів товариша Коваленко. Це зрозуміло?

Робітники схвально вигукують.

Парторг 2 На відповідальних покладено завдання стежити за порядком та настроєм. Настрій

має бути піднесений, святковий. Якщо побачимо алкоголь, безлад, чи щось подібне, порушники понесуть покарання. Тепер будь ласка всі сідаємо в автобуси.

Під'їжджають кілька автобусів ЛАЗ. Робітники підходять до дверей.

Усміхнена та жвава колона з транспарантами наближається до центральної площі. Вздовж колони, по тротуару біжить стривожена жінка і гукає свого чоловіка. Той, озирнувшись на партійних наглядців, пересувається до краю колони. Вона щось йому говорить, він перепитує, вона стверджувально киває головою. Вусатий чоловік пересувається назад в центр колони і смикає Олексія за плече.

Вусатий Льоша, аварія!
Олексій Що?
Вусатий Викид метану, вся зміна під завалом!
Олексій Який викид метану? Я не давав дозволу на роботу на ділянці.
Вусатий Вони в обхід тебе підписали, з начальником зміни.
Олексій Блядь! Хтось загинув?
Вусатий Здається, так.
Олексій Цей гад відповідатиме в суді.

Колона виходить на центральну площу. Перед поворотом стоїть фотограф. Спрацьовує спалах. Олексій мружиться.

Олексій розплющує очі. Він іде в колоні людей, але ця колона менша і люди виглядають інакше. Він озирнувшись, робить глибокий вдих, заплющує і розплющує очі, робить видих. Звертається до чоловіка в медалях поруч.

Олексій Що це за колона?
В медалях А що? Добра колона. Ударна!
Олексій Ви хто?
В медалях Не ви, а ми. Ми шахтарі!
Олексій І я шахтар?
В медалях (сміється) Ну, так. Це честь!
Олексій Як мене звать?
В медалях Євген Сергієнко.
Олексій Не Олексій? Ким я працюю?
В медалях Слюсарем. Ти що, вже хильнув??
Олексій Краще б хильнув. Таке дивне запитання: який зараз рік?
В медалях Четвертий рік четвертої п'ятирічки..
Олексій А взагалі?
В медалях 49-ий.
Олексій Заєбісь.
В медалях Ти подивись скільки людей! Рік тому було менше. Їдуть і їдуть. У нас тут окрема республіка вже! Відчуваєш силу?!
Парторг 3 Товариші, нагадую, після урочистої промови голови міського комітету партії, всі мають повернутись на будівництво шахти.
Олексій На будівництво?

Парторг 3 Так-так, відбудову. Товариш Сталін проголосив, що народ потребує, щоб показники промисловості втричі перевищили довоєнні. Хіба ми можемо відмовити народові?

Олексій Товариш Сталін?

В медалях Він дбає про кожного.

До Олексія притискається молода жінка, Анна. Чекає допоки Парторг та чоловік У медалях відстануть.

Анна (говорить шепотом) Сьогодні о 10-й вечора в хаті Кузьменків збори.

Олексій Які збори? Де це?

Анна (з розумінням киває) Вулиця Енгельса, 13. Заняття з підвищення кваліфікації.

Олексій Так пізно?

Анна Будемо чекати.

Жінка відходить.

Вдень Олексій йде по вулиці і бачить магазин знижених у ціні товарів. Заходить. Роздивляється полиці. Звертається до Надії, завідувачої магазином.

Олексій У вас є фотоапарати?

Надія Дуже рідко. Майже не буває.

Олексій бачить фотографію Надії, яка вставлена у раму дзеркала. Впізнає в Надії свою матір.

Олексій Ви давно тут працюєте?

Надія (підозріло) 5 років. А що таке? Ви звідки?

Олексій Я з міста, шахту будую. Відбудовую. Здалось, що бачив вас вже.

Надія Не пам'ятаю.

Олексій Ваш чоловік парторгом працює?.

Надія Звідки вам відомо?

Олексій (зі сльозами на очах) Дуже... радий... вас... бачити...

Надія Що з вами?

Олексій Не знаю. Щось найшло. Ніжність відчуваю.

Надія Ну, ви, будь ласка, обережніше з вашими почуттями. Тут все ж таки магазин. Як вас звуть?

Олексій обережно піднімає руку, щоб торкнутися її руки, але Надія відводить її вбік. Олексій повільно виходить.

Вночі. Кімната в хаті, за столом сидять Олексій, два чоловіки й Анна. На столі чай, зошити і книжки. Радіоприймач. Транслюється переклад засідання Палати громад британського парламенту.

Голос з приймача Закордонна служба БіБіСі щодня передає до Росії три пів годинні програми російською мовою. У новинах про світові події висвітлюються всі погляди. У квітні БіБіСі виявила, що її російські передачі глушаться, повністю, без попередження.

Чутно перешкоди, голос пропадає, повертається.

Голос з приймача Останнє, чого хоче Росія, - це точні новини, які проникають до її народу. Вона встановлює межі розуму так само, як і тіла. Свобода інформації в Росії означає лише свободу для російського погляду. Кожна історія в газетах чи на радіо повинна відповідати затвердженій лінії величі Радянської Росії та декадансу капіталістичного та імперіалістичного Заходу. Днями я помітив, що вони розглядають нашу останню осінню моду як свідчення нашого занепаду.

Гучні і довгі перешкоди. Раптом один чоловік вимикає радіо, всі прислуховуються. Інший підсуває ближче зошит, диктує з книги.

Підпільник Щоб не витікала піднята насосом вода, в місці, де вал виступає з колоди, влаштовують прокладку з двох залізних кілець з таким же числом шкіряних кілець однакового з ним розміру. Одне з цих кілець розташоване всередині колоди, інше – зовні.

Припиняє читати. Всі прислуховуються. Чоловік знову вмикає радіо.

Голос з приймача Правителі Росії не можуть довірити своєму народу правду. Це страшний злочин позбавляти цілий народ доступу до правди. Це порушує кожен принцип цивілізованого правління. Це не відповідає жодному уроку історії. У Росії це свідомо виховує невігластво, непорозуміння та упередження. Це велика перешкода міжнародній дружбі та миру.

Підпільник вимикає радіо, та ховає його до скрині. Всі з полегшенням видихають.

Олексій Блядь. Я завжди думав, що всіх усе влаштовує
Анна *(посміхається)* Усіх усе влаштовує. Не всі розуміють, що за кордоном справжня демократія, що кілька партій без перешкод висувують своїх кандидатів, а в нас тільки одна партія і тому немає демократії.

Олексій We all live in a yellow submarine.

Анна Це що?

Олексій Та, пісня одна. Не важливо.

Підпільник Ми надіслали сто листівок у Макіївку..

Олексій 100 листівок?

Підпільник Сталін зараз ще боїться військових, їм плювати на нього. Зараз гарний момент. Багато людей після війни знають, як у зовнішньому світі живуть. У нас тут справжня каторга. грошей ледь платять, умов немає, техніки немає. Всі брешуть. Люди тікають з шахт.

Олексій Я краще піду. Мені багато всього потрібно обміркувати...

Олексій проводить Анну додому. Вони прогулюються вздовж високого паркану. За будинками видно терикони в степу. На небі місяць у хмарах.

Олексій Анна, скажи, а цей марш сьогодні, демонстрація... Ти не вперше це робила?

Анна Я взагалі-то комсорг.

Балка в степу. Галявина в тіні дерева. Компанія з 9 людей святкує день народження. Печуть картоплю, їдять овочі, сало, п'ють самогон. Олексій відходить у бік до криниці. П'є воду. Лягає на спину, дивиться вгору на небо і дерева.

Олексій “Вышел в степь донецкую парень молодой”.

Підпільник Женя, кінчай з жабами розмовляти! Царівну шукаєш? Іди сфотографуємось!

Олексій підходить до групи, сідає біля простирадла, що розгорнуте на землі. Різкий чоловік стоїть за кілька кроків із фотоапаратом.

Різкий Усі дивимось всередину! Зараз звідси вилетить пташка!

Усі з захопленням вдивляються в об'єктив. Спрацьовує спалах. Олексій мружиться.

4

1989 рік. Олексій розплющує очі. Він на галявині із шахтарями зі своєї робочої ділянки та їхніми родинами. Поруч сидить Людмила. Василь бавиться з іншими дітьми неподалік. Перед ними стоїть Микола, з фотоапаратом.

Микола Має гарно вийти! Як у журналі “Навколо світу”.

Олексій дивиться на Миколу, поки той складає фотоапарат, потім обіймає і сильно стискає Людмилу.

Людмила Льоша, ти чого?

Олексій Люда, я люблю тебе. Я тебе дуже сильно люблю. І Василя дуже сильно люблю. І завжди любив. І завжди буду любити.

Людмила (розчулено) Я теж тебе люблю. Ми всі тебе любимо, Льоша. (усміхається)

Олексій встає, підходить до Василя, обіймає його чуттєво і міцно. Вертається до Людмили.

Олексій Люда, я знаю, як повернути Руслана.

Людмила Що ти говориш? Будь ласка. Знову тобі хтось про нього нагадав?

Олексій Я не знаю як точно. Але це реально.

Людмила Льоша, здається тобі зле. Ти не можеш цього зробити, але ти говориш так, наче це насправді можливо. Мені страшно.

Олексій Ти знаєш, що я мав піти замість Руслана. Я мав бути на його місці. Я мав загинути.

Людмила Ми це вже багато разів обговорювали. Ти не винен в його смерті.

Олексій Ні. Вибач. Я хочу, щоб Руслан знову був живим, якщо це можливо.

Людмила Я не розумію, про що ти говориш.

До них підходить Іван з радіоприймачем.

Іван Льюха, цей страйк, блядь... короче, вже дуже близько. 67 шахт не працюють.
Олексій Ну, так.
Іван І що ти думаєш?
Олексій Це шанс. Поїхали на шахту.

Міський комітет. Стіл перемовин. З одного боку стоять Олексій, Микола й Іван. З іншого директор шахти, парторг і офіцер КДБ. Чутно як за вікном шахтарі стукають касками по асфальту.

Директор Хлопці, що це за хуйня відбувається?
Іван Я не буду розмовляти в такому тоні.
Олексій Микола Іванович, ви що?
Парторг Дійсно, давайте будемо зберігати людське обличчя.
Директор Ви взагалі розумієте яку відповідальність ви несете за долю шахти? З постачання палива до міст та селищ? Це ж ваші співгромадяни. Промисловість?
Олексій Це і ваша відповідальність теж.
Микола Ми роками своє зобов'язання виконуємо і перевиконуємо. А ваші не бачимо.
Парторг На багатьох електростанціях запаси вугілля закінчуються. Ну, ви ж мудрі люди, а!
Директор А запаси для шкіл, лікарень, будинків. Це ж ви і себе заморозите!
Олексій Як представник стрАйкового комітету шахти я уповноважений озвучити вимоги колективу.
Директор СтрАйковий комітет. Звідки він взявся?
Олексій 581 робітник шахти проголосували за утворення.
Парторг А профспілки вам нащо?
Іван Профспілки ближчі до вас, ніж до нас.
Парторг Ви розумієте, що будь-які вимоги політичного характеру нам завернуть відразу на вищому рівні? Ось Олег Борисович є запорукою того, що питання державної безпеки залишається надзвичайно важливим.
Олексій Ми вимагаємо надати економічну самостійність шахті. Забезпечити шахтарські родини квартирами - вже все житло старе, розвалюється. Відпустку збільшити, пенсійний вік зменшити, товарне забезпечення за 1-ю категорією, переглянути список захворювань.
Іван І підвищити ціни на вугілля.
Директор Але ж це утопія!

Олексій і офіцер КДБ йдуть по коридорі будівлі шахти. Олексій їсть морозиво.

Офіцер КДБ Я тебе вже бачив.
Олексій Сумніваюсь.
Офіцер КДБ Давно.
Олексій Тим більше.
Офіцер КДБ У 49-ому.
Олексій (зосереджується на морозиві) Хіба що моїх батьків. Невже шахта наклала на мене такий відбиток? Я маю перевірити відкачку води на ділянці. Ви зі мною під землю підете?
Офіцер КДБ І у 57-ому. І ще в інші роки.
Олексій "Гостю з майбутнього" передивились?

Офіцер КДБ вихоплює в нього морозиво, кидає у смітник.

Офіцер КДБ Звідки ти знаєш розклад проходів для подорожі?

Олексій Досвідчений начальник бригади проходки має знати такі речі. Ви мені винні 7 копійок.

Офіцер КДБ Я можу заарештувати тебе прямо зараз.

Олексій Напевно б уже заарештували. Маєте дозвіл на спуск?

Офіцер КДБ Мені не потрібен дозвіл. Я і є дозвіл. Чиє завдання ти виконуєш?

Олексій Як казав Ганді "Будь зміною, яку ти хочеш бачити у світі".

Офіцер КДБ Хочеш дізнатись, хто це йому сказав? Коли зустрінемось наступного разу, маєш визначитись.

Офіцер розвертається і йде, Олексій дивиться йому вслід.

Кабінет. Микола фотографує Олексія. Спалах, Олексій мружиться, розплющує очі. Розчаровано озирвається на кабінет. Вони фотографуються в шахті, на вулиці, в квартирі. Кімната з червоним світлом. Олексій з Миколою проявляють і роздивляються знімки.

Микола Дивуєш мене! Чого це раптом фотографія?

Олексій Виникла одна божевільна ідея..

Микола І якого результату ти очікуєш?

Олексій Як тобі сказати. Має бути таке перенесення. В інше середовище. Іншу реальність. У момент фотографії.

Микола Це дуже поетично. Я просто фотографую. Композицію кадру я знаю. У тебе є конкретні пункти? Що ти хочеш побачити?

Олексій Це спрацювало під час нагородження. Щось там було, і було на демонстрації, і на дні народження, що перемістило мене зі світу однієї фотографії у світ іншої.

Микола Про що ти говориш?

Бібліотечний архів. Олексій роздивляється газети за 1940-ві. Знаходить фото з демонстрації 1-го травня, на якому зображений Євген Сергієнко.

Олексій Твою ж мать!

Переглядає газети за інші роки й інші дати. Знаходить ще кілька своїх зображень. Складає табличку.

Страйк шахтарів під міською адміністрацією. Олексій виголошує промову.

Олексій Чому для нас є небезпечною партія? Це люди, які використовують свою політичну силу для того, аби коригувати, влаштовувати роботу промисловості, не враховуючи економічні та індустріальні чинники. До чого може призвести таке керування? До бідності, до смертей, до занепаду всієї галузі! Соціалістичні змагання, якими просякнуте все наше суспільство, змагання із Заходом абсолютно безглузді і безпідставні! Вони вигадані для того, аби залишати нас у ярмі щодня! Для узаконення рабовласництва, яким по суті займається комуністична партія

Радянського Союзу.

Роздається схвальний гул шахтарів. Парторг визирав з вікна. Микола фотографує Олексія зі спалахом, Олексій мружиться.

1949 рік. Магазин товарів заниженої вартості. Завідуюча Надія записує щось у книгу. Двоє жінок роздивляються тканини. Видно, що молодша робить це вимушено. Старша йде. Молодша підходить до Надії.

Галина Надя, хочу запитати в тебе дещо. Як твої діти?
Надія Все добре. А що ти хотіла?
Галина Це добре. А хтось ще є в магазині? Можемо вийти перекурити?
Надія Хіба що на подвір'я.

Галина нервово курить папіросу на подвір'ї.

Галина У мене горе, Надя, біда у мене. Велике горе.
Надія Що сталося?
Галина У мене мама померла. Мені потрібні гроші. Надя, допоможи.
Надія Я не багато можу позичити.
Галина Давай зробимо таку штуку. Я у тебе візьму товар, тканини, за твоє заниженою ціною. А у себе, у магазині, там де я завідую, я продам за звичайною ціною. Виручай. І тобі перепаде. І мені буде.
Надія Та в мене наче все є.
Галина Поховати не маю за що, Надя. Тут же й злочину немає, як такого. Просто магазин в іншому місці.
Надія Це дуже небезпечно. Це розкрадання соціалістичної власності. Нас арештують.
Галина Ну, яке розкрадання?! Ми ж все продамо. Ти продаєш - я купую. Я продаю - люди купують. Просто ціна інша.
Надія Ти ж знаєш, що в мене чоловік-комуніст?
Галина Надя, я не знаю, ну, ти ж не комуністка. Та купа "штовхачів" навколо! Вони партії навіть потрібні. Не красти ж мені. Ніхто ці квитанції ніколи не побачить, я сама все по бухгалтерії проведу.
Надія Може я тобі грошей позичу?

Ввечері Галина зі щасливим обличчям завантажує тюки з тканинами у машину разом з водієм.

1949 рік. Подвір'я перед будівлею шахтного управління. У приміщенні знаходиться домовина. Працівники, комсомольці. Олексій, Підпільник, Різкий і Анна назовні.

Олексій Що там?
Підпільник Загинув забойщик.
Працівниця Не можу зрозуміти. Вони, здається, навіть не вдягли його у костюм.
Анна Але ж в них є кошти на такі випадки!
Працівниця Живеш у бараку, і помреш як барак.

Назовні виходить працівник адміністрації, розкладає на лаві одяг, взуття, обладнання.

Працівник Товариші, якщо хто хоче купити. Чоботи майже нові. Роба з бавовни. Каска почті неушкоджена. Ціни договірні. Кількість обмежена.
Працівниця Це вони що, вони його речі продають? Це що таке?!

Люди невдоволено шумлять.

Підпільник Ми не можемо ризикувати нашим гуртком.
Різкий Але ж починається бунт.
Олексій Вони комсомольці. Треба це використати.
Підпільник А якщо викличуть міліцію?

Шахтарі виносять домовину і ставлять її на стільці. В ній лежить померлий, у брудній робі. Він не вміщується, лежить боком, голова за межами домовини, під неї підкладають подушку. Працівники, комсомольці, Парторг 3, Директор 3.

Працівниця Ми не підемо звідси допоки ви не дасте йому гідну смерть!
Анна Ми приїхали сюди розбудовувати велич нашої країни, і що ми тут бачимо?
Парторг 3 Заспокойтесь, товариші, вийшло непорозуміння!
Підпільник Хай директор скаже!
Директор 3 (п'яний) Ми замовили домовину... відразу як почули про те, що сталося... висловлюємо співчуття... рідним та близьким... Ми хотіли як краще, як швидше все зробити...
Працівниця Та він п'яний! Ви пропИли гроші на поховання!
Парторг 3 Товариші, ми робимо все можливе, щоб гідно і з повагою поховати нашого товариша!

Працівники шумлять, відштовхують Парторга 3 і Директора 3.

Олексій Товариші, пропоную винести на голосування питання недовіри керівництву та представникам партії.

Всі схвально вигукують, кричать "я - за!". Раптом Олексій помічає одягнутого в цивільне офіцера КДБ, який рухається в його напрямку.

Олексій (Підпільнику) Поклич Різкого з камерою.

Олексій наближається до офіцера.

Офіцер КДБ І яке твоє рішення?
Олексій (бреше) Я приймаю вашу сторону.
Офіцер КДБ (з жалем) Наш відділ з подорожей у часі новий, і ми вимушені співпрацювати з тими, кого мусили б прибрати.
Олексій Ви напевно знаєте, чим тут все закінчиться? Бо ніде немає відкритої інформації.
Офіцер КДБ Це безнадійна справа. Ви ж були у майбутньому.
Олексій Просто цікаво. Чому протест не вдався?
Офіцер КДБ Ви наївний, якщо думаєте, що я вам розповім.

Олексій Я мав запитати.

Олексій бачить за спиною офіцера Різкого з фотоапаратом і киває йому, Різкий наводить камеру. Офіцер розвертається і тягнеться за пістолетом. Олексій хапає його, блокуючи руки. Спалах.

5

1969. Олексій вдома розглядає фотоальбом і додає дати в табличку. Заходить Ірина з сумкою з книжками.

Ірина Ти вдома? Хіба не мусиш бути на роботі сьогодні?

Олексій Готую листи. Хочу довести директора до кримінальної відповідальності.

Ірина Ого! Тобі не страшно?

Олексій Страшно, але на моєму боці правда. І підтримка багатьох людей. *(пауза)* Ти знаєш Сергієнків? Марію і Григорія? В них п'ятеро дітей. Марія ще медаль отримала, за материнство. Син Євген. Слюсарем на шахті працював.

Ірина Ні, не знаю. Тут багато слюсарів.

Олексій Я маю їх знайти. Ти не бачила телефонний довідник?

1969. Будинок батьків школярки Ліди. Біля бесідки Ліда перемотує перебиту лапу маленькій лисі, посадженій на ланцюг.

Ліда Ну, молодець, рідненька. Молодець, Жанночка. Яке гарне хутро в тебе.

Підходить батько, кашляє.

Батько Ліда, вчителька сказала, ти не ходиш до школи.

Ліда *(вдає ніби не чує)* Тату, ну, в мене тут справа важлива, хіба не бачиш.

Батько Так а чого ти в школу не хочеш ідти?

Ліда Ну, скучно там.

Батько *(посміхається, кашляє)* Скучно. Школа тебе не цирк. Без школи сейчас нікуди.

Ліда Может я дома как-нибудь. Сестра мне подскажет.

Батько торкається лисиці. Та намагається його вкусити. Він кашляє.

Ліда Эй, осторожней!

Батько *(к лисе)* Когда мы тебя уже на воротник пустим?

Ліда Что ты такое говоришь? Какой воротник!

Батько У сестры своя жизнь. Ей некогда с тобой. Да и не каждый может учителем.

Ліда Ей лапу нужно заживлять.

Батько Мы с матерью столько сил в тебя вкладываем. Пойдешь в школу?

Ліда Пойду, пойду!

Батько закурює.

Батько Услышу еще раз, что не ходишь, буду наказывать, Лида.
Ліда Умгу.
Батько Моя донька не має мене соромити. Пойми, я же комуніст.
Ліда Умгу.

Лисиця лає. Батько йде. Ліда наливає лисиці молока.

1969. Подвір'я комітету партії. Навколо Олексія зібрались шахтарі.

Шахтар Сам підеш?
Олексій Делікатна матерія.
Шахтар Не страшно?
Олексій Намагаюсь про це не думати.
Шахтар Б Ми підтримаємо, ти не сумнівайся.
Олексій Та що там. Спасибі!
Шахтар Б Але думаю, драка буде серйозна. Він же тут давно сидить, він просто так не піде.

Міський комітет партії.

Парторг 2 Як тобі в голову прийшло відправити свої звернення до центрального комітету партії?
Олексій Ми не отримали реакції на місці.
Директор 2 Ти б хотів, щоб мене судили?
Олексій Загинули люди. Ви несете відповідальність.
Директор 2 Тобі не шкода мене?
Олексій Це не особиста справа.
Парторг 2 Ти захищаєш людей? Ти освічений хлопець і читав, мабуть, у книжках з історії, що ті, хто намагався вести маси, втрачали голови!
Олексій Я виріс серед людей. Якщо їхній захист вимагає, щоб я втратив голову, то я готовий!
Парторг 2 Якщо пхатимеш свого носа в наші справи, я змішаю твою кров з вугіллям, а твоє тіло перемелю на добрива!

Олексій визирає у вікно і бачить, як внизу міліція відводить шахтарів від будівлі адміністрації.

Парторг 2 Твоя "Ініціативна група" вже закінчила своє існування. Ось підписуєш заяву про звільнення. Директор не заперечує. Із кандидатів в партію тебе виключено. Комсомольський квиток на стіл. Все. З партією ти міг розраховувати на достойне життя, і ти був його вартий. Але тепер вище слюсаря тобі не піднятись.

Олексій виймає партквиток і кладе на стіл.

Парторг 2 (*визирає у вікно*) Турбуєшся про них. Все місто трояндами засадив, щоб як у Версалі було. Футбол на який рівень підняли. (*пауза*) Мудаки!

1969. Школярка Ліда одягається в шкільну форму. Бере свій портфель, заходить на кухню. Батько снідає і курить.

Батько В школу?
Ліда Так.
Батько Молодець.

Ліда переховується за будинком, чекає допоки Батько не поїде зі двору на власній Волзі. Потім вилазить і йде гратись до калюжі.

1969. Олексій і Ірина вдома.

Олексій Вони вигнали мене звідусіль, але в мене є план. Це ризиковано, але
Ірина Льоша, досить, будь ласка, зупинись.
Олексій Тобі все одно, що люди гинуть через їхню недбалість?
Ірина Не говори так. Не хочу почувати себе винною.
Олексій Це шанс для мене. Я роблю це заради однієї дуже близької мені людини. Я мушу це зробити.

Ірина томно видихає і йде на кухню. Олексій задумується. Спалах.

1989 рік. Площа перед міським комітетом. Перед мікрофоном стоять Парторг і Директор. Тисячі брудних шахтарів стоять, сидять і лежать навколо. Серед них Олексій, Микола й Іван. Неповдалі стоять намети.

Парторг Допоки рада міністрів СРСР розглядає ваші вимоги ми звертаємось до вас із проханням відновити роботу.
Іван Хто вам повірить!
Директор Товариші, ми передали усі озвучені нам вимоги, з хвилини на хвилину ми чекаємо відповіді, і як тільки її отримаємо, всі будуть її знати.
Микола От ми її тут і зачекаємо теж.
Директор Індустрія щохвилини несе величезні збитки.
Іван Ми хочемо всі ці питання вирішити тут! І саме з вами!

Страйкуючі шумлять. У цей час Парторгу передають телеграму, він передає її Директору.

Директор Товариші, ось постанова від ради міністрів. Читаю. Міністерствам і відомствам УРСР розглядати забезпечення прискореного і ефективного розвитку економіки та соціальної сфери вугільних регіонів республіки як завдання першорядної ваги.

Шахтарі підіймаються, радісно плескають і кричать..

Директор Тихше, тихше, товариші! Читаю. Вважати пріоритетними напрямками здійснення цього завдання: надання економічної самостійності вугільним підприємствам, розвиток житлового і культурно-побутового будівництва; поліпшення умов праці й життя шахтарів.

Шахтарі радісно гудять, обіймаються, вітають одне одного з перемогою.

Минає рік, настає 1990-й рік. Олексій, Людмила і Василь на стадіоні, дивляться футбол. Разом з ними ще кілька шахтарів, Микола та Іван. В окремій кабіні на трибуні Директор та Парторг.

Олексій Дивись, Вася, оце воротар, він має ловити усі м'ячі, що б'ють у ворота.
Василь А як йому вдається?
Олексій Він тренується. Працює. Багато.
Іван Отримує зарплату, як у твого татка.
Олексій До чого тут це?
Іван Та я й сам не знаю.

Нападники домашньої команди наближаються до воріт противника, вболівальники підскакують, кричать, футболіст б'є по воротах, не влучає. Всі розчаровано, матюкаючись, сідають на лави.

Микола (до Івана) Є новини від директора?
Іван Обіцянки.
Микола Скільки вже?
Іван Та півроку вже.
Микола То що?
Іван Та нічо! Те саме. Наїбали. (Людмила затуляє вуха Василю, Іван нахилиється до Людмили) Вибачаюсь.

Противник забігає до воріт домашньої команди, всі підскакують, лаються, нападник б'є, але воротар відбиває м'яча. Вболівальники з полегшенням сідають, видихають і лагідно лаються.

Іван Не, я не пойму, а ви що, правда думали, що вони нам дають самостійність? І ціни піднімуть? І зарплати?!
Микола Ну, постанова ж була.
Іван Та в пизду постанову! (знову нахилиється до Людмили) Вибачте. Начальнику зміни підняли зарплату. Ось Олексію теж.
Олексій Ваня, ти чого?
Іван Ай, до сраки це все! Написали маляву, відкупились від активних, от і вся постанова.

Іван п'є пиво.

Іван, Парторг і Директор співають на трибунах.

Директор Зарплати найвищі
Умови найкращі
Вугілля дорожче
Всім шахту свою
Парторг Я з партії вийду
Партія хибна
В партії іншій
Я буду тепер
Іван Думать не треба
Завтра як вчора
На мій вік хай буде

Директор Стабільність моя
Природа здорова
Житло без обмежень
Відпустка все літо
Футбол і кіно

Олексій біля стадіону прощається з Людмилою та Василем.

Олексій Ти б хотіла, щоб усе було по-іншому?
Людмила Яка різниця? Як є, так є. Ми живі і ми разом.

Олексій позує разом з родиною і Іваном, Микола фотографує. Спалах.

6

1949. Будинок Надії, завідуючої магазином товарів за зниженими цінами. Галина розраховується з Надією.

Галина 110, 120, 130, 140, 150. І ще 5 і 30 копійок. От все тут! І "преміальні".
Надія (відвертається, читає про себе коротку молитву, хреститься, повертається, бере гроші) Змусила ти мене хвилюватись.
Галина А як хвилювалась. Наче стежать за мною весь час.
Надія Хто стежить?
Галина Співробітники. Щоб їх! Відчуття таке.

Надія виходить надвір, потім вертається.

Надія Галина, ти неспокій несеш. Мати поховала?
Галина Все замовила, музикантів, стіл, батюшку, все. Слава Богу. Дякую тобі велике!
Надія (відвертається, хреститься) Царство небесне. (повертається) Добре. Мені вже час вечерю готувати.
Галина Так, йду, йду. Якщо ти раптом захочеш ще щось... якщо з'явиться новий товар.
Надія Ні-ні-ні! Ти що?! Я й з цим намучилась. Ні!
Галина Добре, добре.

Галина йде. Надія ставить на піч сковорідку, лє олію. Ріже цибулю. У двері стукають.

Надія Відкрито!

Заходить слідчий ОБХСС (відділ боротьби з розкраданням соціалістичної власності). Надія замирає.

Слідчий Надія Фоміна?
Надія Так.
Слідчий Вас арештовано за розкрадання народного майна.

1949-й рік. Відділ міліції. У кабінеті за столом сидить Анна, навпроти Слідчий МДБ.

Слідчий Ви мабуть ще не розумієте, що з Вами сталося. Ваше попереднє життя вже ніколи не повернеться.

Анна Я не маю ніяких стосунків із анти-радянськими організаціями.

Слідчий А з ким маєте?

Анна Тільки з партією.

Слідчий бере зі стопки і розкладає перед Анною на столі листівки.

Слідчий Оце прийшло зі Сталіно, оце з Макіївки, оце вилучили в Антрациті, у Краснодарі. Ось тут “Вставай обдурений народ”, ось “Голосуйте за безпартійних кандидатів”. *(посміхається)* Моє улюблене - “Не вірте комуністам! Геть радянську владу!”

Анна Мені дуже шкода цих людей. Вони не розуміють, що роблять.

Слідчий Це ви казали під час підготовки до демонстрації 1-го травня “За кордоном кілька партій змагаються на виборах, і тому ці вибори демократичні”?

Анна За кордоном панує капіталізм. Як комсорг я регулярно роблю доклади і звітую щодо перемог радянського уряду і народу на фронті соціалістичного будівництва. Директор шахти і парторг, і сотні робітників є свідками моєї роботи.

Слідчий Прізвища ваших спільників.

Анна Як комсорг я регулярно роблю доклади, звітую про перемоги радянського уряду на фронті соціалістичного будівництва.

Слідчий встає, підходить до Анни ззаду, одягає їй на голову мішок. Дістає пістолет і стріляє їй в голову.

Анна з мішком на голові та слідчий танцюють і співають разом у кабінеті.

Анна Я хочу зізнатись
Щиро зізнатись
Сказати всю правду
Всю правду про все

Слідчий Я хочу почути
Служити народу
Демократичним
Чесним шляхом

Анна Це наші листівки
Пахнуть як правда
Спокутують шкоду
Моєї посади

Слідчий Я знаю це правда
Я вірю в цю правду
Я скину свій уряд
В тюрму керівництво,
Злочинців партійних,
Себе посаджу

1949. Надія сидить на кухні, навколо відбувається обшук.

Надія Звідки ви знаєте, що я це зробила?
Слідчий Нам надійшов сигнал. Ми конфіскуємо й ваші цінності.
Надія Та в нас і немає нічого. В мене троє дітей.
Слідчий Це вже ми потім запишемо у протокол допиту.
Надія Я хотіла людині допомогти. Вона сказала, в неї мати померла.
Слідчий Не за рахунок держави.
Надія Мій чоловік комуніст.
Слідчий Комуніст?
Надія На шахті, парторг.
Слідчий Це не допоможе.

Заходить чоловік Надії, озирається навколо, йде до неї, обіймає її.

1949. Олексій вдома, проглядає щоденник. Двері відчиняються, заходить офіцер КДБ.

Офіцер КДБ Я сильно сумніваюсь, що в тебе щось вийде.
Олексій Якщо Ви тут, значить для вас є загроза.
Офіцер КДБ Деякі речі неможливо змінити.
Олексій Ми це вже проходили.
Офіцер КДБ Якщо тут немає фотографа, на вихід.

Дістає пістолет, направляє на Олексія, дає йому наручники, Олексій сам вдягає їх на руки.

Відділ міліції. входять Офіцер КДБ і Олексій. Офіцер показує посвідчення черговому міліціонеру.

Офіцер КДБ (до чергового) Зареєструйте цього товариша. Де у вас міжміський?
Черговий (вказує в кінець коридору) Там, у кабінеті.
Офіцер КДБ Будьте обережні з ним. Він дуже небезпечний. (йде в кінець коридору)
Черговий Прізвище, ім'я та по-батькові?
Олексій Євген Григорович Сергієнко.
Черговий Дата народження?
Олексій 14 липня 1923-го.
Черговий У нашій картотеці вже фігурували?
Олексій Ніколи.
Черговий Ваше обличчя мені знайоме. Точно не робили у нас фотографію?
Олексій Мабуть, уже треба.

Черговий у захопленні дістає з шухляди фотоапарат, скеровує Олексія під стінку, всаджує на стілець. По коридору повертається офіцер КДБ. Він бачить, як Черговий направляє на Олексія камеру. Олексій дивиться на офіцера і посміхається.

Офіцер КДБ (кричить) Відбій!

Спалах.

1930. Олексій в полі поруч із тракторами і комбайнами. Збуджені робітники зі жвавим шумом розбігаються і всідаються кожен за своє кермо, заводять трактори.

Олексій Що це за рік?

Олексій йде крізь поле і підходять до середніх розмірів будинку, поруч із яким виноградник та сад. До будинку під'їжджають на конях 34-річний чоловік і 13-річна дівчина. Раптом дівчина падає з коня. Вона швидко піднімається і мовчки плаче. Чоловік зупиняється і злазить з коня.

Степан Не плач, доню, давай обійму тебе, Надю.

Надія плаче від болю і сорому.

Степан Пробач, що змушую тебе корів пасти. Не хочу аби ти ледащом виросла. Не хочу, щоб тобою інші помикали.

Надія Може я ще мала?

Надія біжить у хату. Степан прив'язує коней, обертається до Олексія. Підходить Військовий.

Степан (до Військового) Я хіба не казав що до колгоспу вашого не піду?

Військовий Степан, давай це мирно вирішувати.

Степан Який може бути мир, якщо в людини насильно відбирають її власність.

Військовий Ти якщо не підтримуєш революцію як решта, ти проти людей.

Степан А я тоді хто? Не людина?

Військовий Проти держави.

Степан Ця держава зі мною в яких стосунках? Вже по всій Україні повстання йдуть, не боїшся?

Військовий Ти мені погрожуєш?! По якій Україні? Є тільки УРСР. (крізь зуби) Кулак блядський.

Військовий незадоволено йде до яблуні, стає в тіні, закурює.

Степан Найзле мені, що я цю владу підтримував в юності. Не бачив до чого воно йшло.

Олексій І що, справді люди проти влади? Я думав все добровільно.

Степан Що? Аякже?! Ти що з місяця впав? Вони ж все колективізують, тобто псують.

Олексій (усвідомлює) Вони все колективізують. Роз'єднають всіх і колективізують.

Степан (з іронією) Це якась нова агітація?

Олексій Це можна назвати передбаченням.

Степан Я в таке пророцтво не вірю.

Олексій (рішуче) Я теж.

Спалах.

7

1991-й рік. Олексій разом з іншими шахтарями п'є самогон на "банці" (колективному застіллі).

Олексій Нам потрібно об'єднатись з націоналістичним рухом і вийти з Радянського союзу.
Іван Я нічого протестувати не буду.
Микола Жодна партія не буде мною керувати. Я шахтар!
Олексій Так от, єдиний шлях позбутися комуністів - це стати незалежними.
Іван Ще раз повторюю, ні хуя я не протестую більше.
Олексій Ти так і будеш ходити і скаржитись?
Іван Ти хочеш, щоб я із західняками об'єднувався? Та в нас шахта глибша! Ми - енергетичне серце Родіни, блядь!
Микола (пауза) Слухай, якщо ми вийдемо з Союзу, то в Україні буде тільки наше вугілля?
Олексій Так.
Микола І будемо монополістами? І будемо диктувати умови?
Олексій Тільки ресурсів буде менше, ніж в Союзі, але й в Союзі вони більше не забезпечуються.
Іван Чекай, чекай, а як же трудовий фронт? А подвіг? А ударність?
Олексій Подвиг - це повернутись додому живим, і забезпечити родину.
Микола Якщо ми ще отримуємо економічну самостійність, я погоджуюсь. Але скорочуємо цю всю партійну адміністрацію не потрібну нафіг.
Олексій Але тільки через незалежність?
Микола Тільки через незалежність.
Іван Е, е, мужики, я теж за, тільки я не буду протестувати, на хуй! Боюсь цієї демократії, що це таке, взагалі не розумію, блядь. От я розумію начальник зміни - дав наказ - виконали. Не виконали - наслідки, на хуй. Виконали - наступний наказ. У нього план. А що таке демократія, блядь?
Олексій Давай сфотографуємось на пам'ять.

Олексій позує разом з Іваном, Микола фотографує. Спалах.

1949-й рік. Надія і Чоловік на кухні. Чоловік курить і кашляє.

Чоловік Ти хотіла людині допомогти?
Надія Так, вона прийшла вся в сльозах, мати помирає.
Чоловік І ти не хотіла нічого з цього заробити?
Надія Від того, що вона мені потім запропонувала я не відмовилась. Для дітей.
Чоловік Ти пам'ятаєш, як я кажу? Хай відсохне
Надія Так-так!
 (разом) рука того, хто дає, і хай відсохне рука того, хто бере.
Чоловік І ти не знала, що її колеги збирали на неї матеріали?
Надія Звідки мені було знати. Збрехала вона.
Чоловік Ти знала, що це небезпечно?
Надія Вова, ну, що ти мене мучаєш? Гадаєш, мені легко зараз? Я не хотіла нічого від того мати, я все знала наперед. Я не знаю, чому. Я ж не хочу цим заробляти. Це ж один раз.
Чоловік Але ти не будеш так більше робити?
Надія Що за питання?!
Чоловік Ти думаєш, що я у вищій школі партії вчився, щоб власній дружині пояснювати основи радянського ладу.
Надія Я нічого не думаю.

Чоловік Я проти влади не піду. Начудила - розбирайся сама. За дітьми я догляну.

1949. Натовп зі 100-150 людей рухається центральною вулицею міста. Олексій та Підпільник серед них. Всі шумлять. Попереду жінки. Перед ними вибігає комсомолка.

Комсомолка Вони кажуть, що Анна займалась антирадянською діяльністю.

Працівниця І за це її треба вбивати?!

Комсомолка Ми не знаємо цього напевно.

Працівниця Ти просто боїшся правди.

Натовп наближається до відділу міліції. З нього визирають міліціонери. Люди кидають каміння, пляшки, дошки, арматуру у вікна та двері. На подвір'я виходить лейтенант.

Лейтенант Товариш! Я закликаю вас до порядку. Припиніть негайно.

В нього кидають сміттям.

Працівниця Ми тут віддаємо своє життя на працю, а ви ще будете нас добивати! Дівчата, вперед!

Міліціонер намагається втекти. Жінки кидаються до відділка. Кілька міліціонерів через задні двері тікають, сідаючи на мотоцикл з коляскою.

Працівниця Ламайте будинок!

Жінки і чоловіки трощать відділок. Дехто виносить зброю, швидко ховає і несе її геть.

З-за рогу виходить офіцер КДБ і прямує до Олексія. Олексій біжить всередину відділка. Швидко знаходить фотоапарат, встановлює його на штатив і фотографує себе. Спалах.

1969-й рік. Олексій швидко йде по вулиці, намагаючись відірватись від людини, яка слідує за ним на відстані 30 метрів. Кілька разів він перебігає вулицю з одного боку на інший. Йде вперед, потім назад, тримаючи в полі зору автобусну зупинку. Коли приїжджає автобус він раптово підбігає і заскочує в нього. Автобус підїжджає до залізничного вокзалу, Олексій виходить, озирвається навколо і швидко йде у приміщення. Сидить у потязі і дивиться у вікно.

1969-й рік. Школярка Ліда грає на вулиці. Вона знайшла лийку і поливає троянди біля будинку. Чутно як за воротами гальмує машина. На подвір'я заходить Батько.

Батько Що ти тут робиш?

Ліда Квіти поливаю.

Батько Квіти поливаєш, добре. А що ти мусиш робити?

Ліда Та нічого.

Батько А хто мені сказав, що до школи йде?

Ліда Я ходила.

Батько Брешеш!

Ліда Там зачинено було.

Батько нервує, хапає Ліду і кладе собі на плече.

Батько Зараз я тобі покажу, де зачинено.

Батько виносить Ліду на вулицю, відчиняє багажник, кладе Ліду в багажник, заводить машину, і їде в балку. Зупиняється. Підходить до багажника.

Батько Якщо ти зараз не переконаєш мене, що зміниш свою поведінку, я залишу тебе тут.

1969. Посольство Норвегії у Москві. Кабінет заступника посла.

Олексій Отже, в мене є свідчення сотень шахтарів з шахт Донбасу про регулярні злочини, які коїть керівництво по відношенню до робітників. У мене є звернення до з'їзду партії, в якому це також вказано. Копії цих документів я хотів би залишити у вас перед тим, як піду до палацу з'їздів.

Заступник Ми дуже вдячні вам за довіру і цінуємо ваші зусилля з захисту людських прав.

Олексій Я розраховую на вашу сильну політичну позицію, оскільки ви як член НАТО та країна, що має спільний кордон з СРСР, зацікавлені в тому, щоб це сусідство було максимально безпечним. А воно буде таким, допоки світ буде пильнувати і звертати увагу на те, що тут відбувається.

Заступник Звичайно, ми знаємо, як ваш Хрущов пропонував прем'єр-міністру Герхардсену зброю, коли дізнався, що у нас на виборах може перемогти опозиція. Ваші дипломати

потім намагались видати це за жарт.

Олексій *(посміхається)* Так. Мені особисто наші шахтарі, що працювали на острів Шпіцберген

розказували про вашу скандинавську доброзичливість.

Заступник О, дуже вам дякую.

1969-ий рік. Олексій виходить з норвезького посольства.

Заступник Обов'язково подзвоніть після того, як потрапите до палацу з'їздів.

Олексій Так, так, я подзвоню, дякую вам за гостинність.

Заступник Завжди, будь ласка. Ви можете завжди розраховувати на нашу участь і підтримку.

Олексій Я буду розраховувати.

Олексій виходить з подвір'я, повертає, за рогом його зупиняють два чоловіка в плащах і саджають в автомобіль.

Провінційна психіатрична лікарня. Бесідка у садку.

Офіцер КДБ Нарешті ми можемо спокійно поговорити.

Олексій Якби ще було про що говорити.

Офіцер КДБ Звідки ти знаєш дати переходів?

Олексій З газет та особистих фото, щоденників.

Офіцер КДБ І воно весь час працює?

Олексій Працює як всяка радянська техніка - хуйово.
Офіцер КДБ Іншої не маємо. А секретна складова?
Олексій Яка це?
Офіцер КДБ Те, що живить перехід.
Олексій Я так і не зрозумів.
Офіцер КДБ Я можу допомогти тобі вийти.
Олексій Я чесно не розумію.
Офіцер КДБ Добре. Час у мене є.
Олексій Переживаю сильні емоції.
Офіцер КДБ Позитивні, негативні?
Олексій Будь-які. Головне, щиро.
Офіцер КДБ Пиздиш. *(зупиняє до санітара зовні)* На процедури його!

1969-й. Школярка Ліда сидить у багажнику, дістає навпомацки з портфеля ляльку, зшити з різних клапчиків тканин. Обіймає її, і співає їй колискову з нерозбірливих звуків.

Батько Ти що це там робиш, га?
Ліда Баюкаю Галю, щоб їй не страшно було.
Батько Яку ще Галю?

Батько відкриває багажник. Ліда дивиться на нього. Батько бачить ляльку.

Батько Ти що, дурна?
Ліда Ми з мамою її пошили два роки тому. Галі страшно у темряві, і я їй співаю.

Батько зачиняє багажник. Ліда співає. Батько відчиняє багажник. Ліда мовки дивиться на нього.

Батько Вилазь.

Ліда вилазить.

Батько Сідай в машину. Тобі не страшно було?
Ліда Я знала, що ти мене тут не кинеш.

Ліда сідає в машину, намагається приховати, що її знобить.

1974-й рік. Олексій провів чотири роки в лікарні. Він виходить з будівлі, і обіймається з Іриною. Вони йдуть вулицею. Олексій зарослий та худий.

Олексій Я маю врятувати Руслана.
Ірина Кого? Я зараз не звертаю уваги на той біль, що відчуваю.
Олексій Я буду продовжувати, ти розумієш. Це важливо.
Ірина Хто такий Руслан?

Спалах.

1930-й рік. Вулиця перед будинком Степана. Степан з дружиною та двома дОньками стоїть з клунками особистих речей біля паркану, під наглядом міліції. Поруч п'ятеро селян понятих і родина червоноармійця. Військовий зачитує наказ.

Військовий Уряд націоналізує, себто передає у власність народу, майно кулака **Берчука**, а саме, корови 3 голови, коней 2 голови, свиней 4 штуки, молотарок 10 штук, плуги 3 штуки, 3 тонни пшениці й пшона, загальною вартістю 423 карбованця 80 копійок. Все?

Степан Все.

Військовий А, верблюд ще. (вписує у документ) На хуя тобі верблюд, я не розумію?

Степан Їсть нерегулярно.

Військовий А. Ще земля 5 гектар, будинок, сад і виноградник. Тепер все. Вітаємо радянських громадян з надбанням. Родина Коваленко можете заселятись.

Родина червоноармійця хутко заходить до будівлі, зсередини чути шум совання меблів, час від часу вони виносять на вулицю і викидають деякі речі побуту і одяг.

Степан Нероби.

Військовий Що? (пауза) За категорією Баумана, родина кулака **Берчука** належить до другої категорії куркулів, пасивні вороги радянської влади, що боронять свою власність у рамках законодавства, і підлягає заслання на Урал. Депортація починається в момент оголошення наказу. Щасливої дороги!

Олексій підходить до Степана.

Олексій Вибач, зброя має бути тільки завтра.

Степан Ще є час допомогти іншим. Я про себе подбаю.

Олексій Твою ж мать!

Спалах.

1949. Надія сидить на нарах у виправній колонії, з сумом дивиться у вікно за ґратами. Пише листа.

Надія (проговорює до себе) Що ж ти, падла, не сказала, що за тобою стежать. Що ти нікому не подобаєшся у своєму магазині. Що ти неоднократно вже робила спекуляцію.

Двері відчиняються.

Голос з коридору. Фоміна, Шаповал, Федчук. На роботу!

Надія сидить за швейною машинкою. За вікном йде сніг.

1950. Надія виходить за ворота колонії. Навколо зелені дерева і трава. Її зустрічає чоловік, діти підбігають до матері з криками.

У зальній кімнаті Надія і чоловік грають в шашки, діти бавляться навколо. Надія намагається обдурити чоловіка. Той ображається.

Чоловік Надька! Ти знов за своє!
Надія (сміється) А що таке?
Чоловік Що ти оце тут робиш, махлюєш?
Надія Я не махлюю!
Чоловік Нічому не вчить тебе життя чи що?!
Надія Вчить, Вова, вчить.
Чоловік Це не жарти тобі!

Надія обіймає чоловіка і цілує, діти лізуть на них горою.

1949-й рік. Потрощений відділ міліції. Повстанці забарикадувались всередині.

Підпільник Нам треба відступати. Ще одного натиску ми не витримаємо.
Олексій Подолали міліцію, подолаємо і військових.
Підпільник Це безглуздо.
Працівниця Робітнича гідність це не хрін собачий.

Підбігає Різкий.

Різкий Біля лікарні вже бачили военний загін.
Працівниця Ну, от, маєш.
Олексій А ти звідки взагалі?
Працівниця Сортувальниця я.
Олексій А родом?
Працівниця З Рівного.
Олексій Не скажеш. Прямолінійна як місцева.
Працівниця Адаптувалась.

Раптом кулі залітають всередину, трощать стіни і меблі, ранять і вбивають повстанців. Ті відстрілюються.

Олексій (кричить) Виносьте поранених на задній двір! (пауза) Мало людей. Мать її йоб.

Спалах.

1991-й рік. В актовій залі шахтарі збираються, щоб домовитись про офіційний страйк.

Парторг Товариші, не треба знову страйкувати, всім гірше буде.
Олексій Всі згодні на референдум про відділення від Радянського союзу.
Парторг А якщо сюди танки приїдуть?
Олексій Танки проти робітничого класу?
Директор Ти розумієш, що грошей немає і вони нізвідки не візьмуться. Ви маєте проявити громадянську зрілість, подумати про долю всієї республіки. Ви хочете соціального загострення?

Олексій Ми звертаємось до Верховної Ради республіки за розробкою конституції незалежної України.

Серпень 1991-го року, в актовій залі, Олексій, Людмила і шахтарі дивляться телевізор, оголошуються результати референдуму, Україна незалежна. Всі радіють, обіймаються.

8

Проходить 7 років. 1998-й рік, колона з близько 150-200 протестуючих шахтарів іде вулицею міста. Їх супроводжує вдвічі більше міліціонерів і бійців спецзагону Беркут.

Олексій Ти ж казав, що не хочеш протестувати?
Іван Опудало будемо палити, “паразита” цього йобаного. Ця влада ніколи не зміниться!
Олексій А казав, що не хочеш.
Іван Спочатку попрацюй, а потім вимагай гроші. Весь, блядь, протест!

Шахтарі споруджують опудало. Раптом до них наближається офіцер спецзагону.

Офіцер Відійдіть всі від опудала! У нас сигнал, що там бомба!
Іван Що ти несеш, блядь! Яка бомба! Ми вже два роки його палимо!
Офіцер Я сказав відійшли, на хуй, від опудала, уйобки!
Микола Вони нам хочуть вибухівку підкинути, щоб засадити в обізяннік! На хуй пішов!
Іван Разом з нами дивіться чи є там бомба чи немає! Уйобки!

Беркутівці і міліціонери відтісняють від опудала більшість шахтарів за ланцюг. Шахтарі жбурляють в них пластикові пляшки, незапалені факели, сміття. На майданчику залишається 25-30 шахтарів. Беркутівці виривають опудало і передають його за ланцюг до мінерів.

Офіцер К бою! (пауза) Штурм!

Беркутівці кидаються на шахтарів, пшикають їх сльозогінним газом “Терен”, б’ють гумовими кийками по шиях, по головах, по тілах, у пах. Шахтарі б’ють у відповідь, падають, беркутівці б’ють їх ногами.

На майданчик забігає офіцер КДБ з фотоапаратом, висмикує Олексія і фотографується з ним.

1937-й рік. Коридор відділку міліції.

Офіцер КДБ Значить, слухай, у мене немає до тебе ніякої симпатії.
Олексій А я почав думати навпаки.
Офіцер КДБ Наше відомство має особливу політику. І мені потрібно перестрахуватись.
Олексій Та невже?
Офіцер КДБ Мені потрібна людина, яка зможе вивести мене звідси коли почнуть різати тих, хто різав.
Олексій То ти мене будеш на ланцюжку тримати?
Офіцер КДБ Якщо ти не зробиш те, що я тобі кажу, постраждають всі, кого ти любиш.

1937. Степан забиває цвяхи, лагодить дах у новому будинку, після повернення з Уралу. Олексій подає йому нові.

Олексій І що на Уралі, важко було?

Степан Це ж не курорт, блядь.

Олексій дивиться на закат.

Відділок міліції.

Офіцер КДБ Зараз мені треба у 90-ті.

Олексій Гарний вибір.

Офіцер КДБ Сильно не радій. Там я звітую, і звільняюсь.

Спалах.

1998-й рік. Олексій вдома, сам у кімнаті, вгризається зубами в подушку, і кричить в неї.

Олексій Чому воно не працює?! Чому не вдається?! (підходить до шафи, дістає фото з Русланом) Вибач мені.

Заходить Людмила.

Людмила Що з тобою?

Олексій Я маю піти в наметове містечко. Запланована зустріч з директором шахти. Пробач мені.

Людмила Тільки будь обережний, добре?

Вони цілуються.

У наметовому містечку на центральній площі міста в обід. Олексій і Микола.

Олексій Треба буде швидко реагувати, добре?

Микола Добре.

Олексій Я зараз зроблю дещо, а ти швидко знімай, добре? У тебе буде буквально секунда.

Микола Добре, добре, не лякай.

Олексій Тобі захочеться мене **засудити**, чи щось зробити, але ти маєш зняти. А потім решта. Зрозумів?

Микола Так, так.

Олексій хутко виймає з намету невелику каністру з бензином, відходить на кілька метрів, на ходу поливаючи себе, розвертається до Миколи і запалює сірника.

Олексій (кричить) Знімай!

Спалах. Олексій відкриває очі. Горить.

Олексій співає у вогні.

Олексій Вогонь це надія
 Вогонь це спасіння
 Вогонь це інакша
 Якість буття

Кінець

2020